

Mål C-392/21

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

24 juni 2021

Domstol som begär förhandsavgörande:

Curtea de Apel Cluj (Rumänien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

12 april 2021

Klagande:

TJ

Motpart:

Inspectoratul General pentru Imigrări

Saken i det nationella målet

Överklagande ingett av klaganden i det nationella målet, T.J., där motparten är Inspectoratul General pentru Imigrări (generalinspektionen med ansvar för immigrationsärenden), av den civilrättsliga dom som Tribunalul Cluj meddelat i ett förvaltnings- och skattemål avseende fast anställda tjänstemän.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Med stöd av artikel 267 FEUF begärs tolkning av artikel 9 i rådets direktiv 90/270/EEG av den 29 maj 1990 om minimikrav för säkerhet och hälsa i arbete vid bildskärm.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1) Ska uttrycket ”speciella synkorrigerande hjälpmedel” i artikel 9 i rådets direktiv 90/270/EEG av den 29 maj 1990 om minimikrav för säkerhet och hälsa i arbete vid bildskärm tolkas så, att det inte omfattar glasögon?

2) Avses med ”speciella synkorrigerande hjälpmedel” i artikel 9 i rådets direktiv 90/270/EEG endast ett hjälpmedel som används uteslutande på arbetsplatsen eller vid utförandet av arbetsuppgifterna?

3) Omfattar skyldigheten att tillhandahålla ett speciellt synkorrigerande hjälpmedel som slås fast i artikel 9 i rådets direktiv 90/270/EEG endast arbetsgivarens förvärv av hjälpmedlet, eller kan denna skyldighet ges en vid tolkning så att den omfattar en skyldighet för arbetsgivaren att bära de nödvändiga kostnader som arbetstagaren har haft för att anskaffa hjälpmedlet?

4) Är det förenligt med artikel 9 i rådets direktiv 90/270/EEG om arbetsgivaren ersätter dessa kostnader genom en allmän löneökning som permanent betalas ut som en ”höjning på grund av svåra arbetsförhållanden”?

Anförda unionsbestämmelser

Rådets direktiv 90/270/EEG av den 29 maj 1990 om minimikrav för säkerhet och hälsa i arbete vid bildskärm, artikel 9.

Anförda nationella bestämmelser

Hotărârea Guvernului nr. 1028/2006, privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă referitoare la utilizarea echipamentelor cu ecran de vizualizare (regeringsförordning nr 1028/2006 om minimikrav för säkerhet och hälsa i arbete vid bildskärm) (nedan kallad regeringsförordningen) genom vilket direktiv 90/270 införlivades med rumänsk rätt.

”Artikel 12

Arbetstagarna ska ha rätt att få genomgå en lämplig ögon- och synundersökning som utförs av en person med tillräckliga kvalifikationer

- a) före bildskärmsarbetets början, genom läkarbesök i samband med anställningen,
- b) med jämna mellanrum därefter, och
- c) i fall då de känner av synbesvär som kan vara förorsakade av bildskärmsarbete.

Artikel 13

Arbetstagarna har rätt att få genomgå en synundersökning hos en ögonläkare om resultaten av den undersökning som avses i artikel 12 visar att det är nödvändigt.

Artikel 14

Om resultaten av den undersökning som avses i artikel 12 eller av den undersökning som avses i artikel 13 visar att det är nödvändigt och om synkorrigerande hjälpmedel för normalt bruk inte kan användas, ska arbetstagarna få speciella synkorrigerande hjälpmedel som är lämpliga för arbetet.

Artikel 15

Åtgärder som vidtas med stöd av artiklarna 12–14 får under inga förhållanden medföra några extra kostnader för arbetstagarna.”

Legea nr. 319/2006, privind securitatea și sănătatea în muncă (lag nr 319/2006 om säkerhet och hälsa i arbetet), i vilken det i artikel 5 j föreskrivs att med ”personlig skyddsutrustning” avses ”all utrustning som är avsedd att bäras eller hanteras av en arbetstagare i syfte att skydda honom eller henne mot en eller flera risker som kan äventyra vederbörandes säkerhet och hälsa på arbetsplatsen inbegripet kompletterande eller accessorisk utrustning som är avsedd att uppnå detta mål”.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Genom ansökan som inkom till Tribunalul Cluj den 19 juni 2020 väckte TJ talan mot Inspectoratul General pentru Imigrări och yrkade att rätten skulle förplikta den sistnämnda att betala 2 629 rumänska lei (RON), motsvarande värdet av det speciella synkorrigerande hjälpmedlet och av kassakvitton som visar kostnaden för glasögon, glasen, glasögonbågarna och arbetskostnaden.
- 2 TJ uppgav sig vara anställd av Inspectoratul General pentru Imigrări, generalinspektionen med ansvar för immigrationsärenden i provinsen Cluj, och att han på grund av sina uppgifter varit tvungen att utföra sitt arbete med hjälp av utrustning som har bildskärm, och att detta arbete var förenat med följande ytterligare riskfaktorer: oregelbunden belysning, avsaknad av naturligt ljus, alltför stor neuropsykologisk belastning och försämring av synskärpan.
- 3 Enligt TJ har alla dessa omständigheter lett till en betydande försämring av hans syn, vilket på rekommendation av specialistläkaren krävde att han bytte glasögon på grund av en ändring av dioptrierna och att han diagnosticerats lida av svag översynthet och ålderssynthet.
- 4 TJ uppgav att dessa kostnader inte kunde ersättas av det nationella systemet för social trygghet, men att direktiv 90/270 hade införlivats med nationell rätt genom regeringsförordning nr 1028/2006, i vilken anges att varje arbetstagare som vanligtvis använder en bildskärm under en betydande tid av den normala arbetstiden riskerar att drabbas av synproblem och mental stress. TJ har gjort gällande att syftet med artikel 15 i regeringsförordning nr 1028/2006 är att säkerställa att arbetstagarna inte ska bära de ekonomiska kostnader som orsakats av förebyggande och behandling av yrkesrelaterade hälsoproblem som har uppstått under det utövade arbetet, såsom synförsämringen. Han begärde att hans

arbetsgivare skulle stå för kostnaderna för glasögonen, men arbetsgivaren vägrade att stå för dessa kostnader.

- 5 Motparten har anfört att TJ inte hade visat att hans synproblem inte kunde korrigeras genom användning av normala synhjälpmedel, och att lagstiftaren hade föreskrivit att de arbetstagarna ska erhålla speciella synkorrigering hjälpmedel men inte att de ska erhålla ersättning för kostnaden för sådana hjälpmedel.
- 6 Tribunalul Cluj ogillade TJ:s talan och slog fast att om speciella synkorrigering hjälpmedel är nödvändiga ska arbetstagarna enligt artikel 14 i dekret nr 1028/2006 tillhandahållas dessa hjälpmedel, men inte ersättning för kostnaderna för dessa.
- 7 TJ överklagade denna dom till den hänskjutande domstolen, Curtea de Apel Cluj.
- 8 TJ har yrkat att sistnämnda domstol med stöd av artikel 267 FEUF ska begära förhandsavgörande från Europeiska unionens domstol angående tolkningen av artikel 9 i direktiv 90/270.

Parternas huvudargument

- 9 TJ har i motiveringen till sitt överklagande gjort gällande att det i artikel 14 i regeringsförordning nr 1028/2006 föreskrivs att speciella synkorrigering hjälpmedel ska tillhandahållas arbetstagarna, utan att formerna för hur detta ska ske begränsas. Enligt TJ nämner den bestämmelse som är relevant i förevarande fall inte uttryckligen hur tillhandahållandet av sådana hjälpmedel ska ske.
- 10 Vidare uppgav TJ att han hade vänt sig till motparten för att begära information om det ekonomiska stöd som var nödvändigt för att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla speciella synkorrigering hjälpmedel och att han erhållit svaret att det inte fanns någon särskild budget för att täcka dessa utgifter, och att han hänvisades till lagtexten om en [löne]höjning med 10 procent vid svåra arbetsförhållanden.
- 11 TJ anser att en tolkning av artikel 9 i direktivet är nödvändig för att lösa tvisten och att begreppet ”speciella synkorrigering hjälpmedel” ska tolkas enhetligt på unionsnivå, i synnerhet eftersom direktivet inte är tillräckligt klart vad gäller detta begrepp. Enligt TJ ska det fastställas om även de glasögon som används vid bildskärmsarbete kan omfattas av detta begrepp och huruvida detta speciella synkorrigering hjälpmedel måste användas uteslutande på arbetsplatsen eller även inom ramen för annan verksamhet, för fritidsaktiviteter. TJ anser dessutom att det även är nödvändigt att göra en enhetlig tolkning när det gäller formerna för kostnadstäckningen, det vill säga om detta kan ske endast genom arbetsgivarens köp av sådana hjälpmedel, eller även genom att arbetsgivaren betalar ersättning för dessa kostnader.

- 12 TJ har gjort gällande att det inte finns tillräcklig nationell rättspraxis på detta område, att en sådan tolkningsfråga aldrig har hänskjutits till EU-domstolen och att begreppen tolkas på olika sätt i Europeiska unionens medlemsstater.
- 13 Motparten har yrkat att förhandsavgörande från EU-domstolen inte ska begäras, med motiveringen att Curtea de Apel Cluj genom en civilrättslig dom nr 1009/2017 funnit att begreppet speciella synkorrigering hjälpmedel avser det hjälpmedel som krävs för arbetstagaren och som uteslutande används på arbetsplatsen för användning av en apparat eller ett verktyg, i syfte att skydda sig mot verkningarna av skadliga, farliga eller förorenande faktorer. Med hänsyn till att glasögon inte är ett synkorrigering hjälpmedel som uteslutande används på arbetsplatsen, utan även i vardagslivet, anser motparten att de inte kan anses utgöra speciella synkorrigering hjälpmedel i den mening som avses i artikel 14 i regeringsförordning nr 1028/2006.
- 14 Enligt motparten finns det visserligen ingen rättslig definition av speciella synkorrigering hjälpmedel, men definitionen av denna typ av hjälpmedel måste göras med särskild noggrannhet just för att skilja dem från normala synkorrigering hjälpmedel, vilket är den kategori som glasögon i själva verket tillhör. Enbart den omständigheten att behovet av att bära glasögon har uppdagats efter en läkarundersökning som har samband med anställningen innebär inte att denna typ av hjälpmedel utgör ”speciella” hjälpmedel i den mening som avses i artikel 14 i regeringsförordning nr 1028/2006.
- 15 Motparten anser att ett ytterligare argument som pekar åt samma håll är definitionen av begreppet personlig skyddsutrustning i artikel 5 j i lag 319/2006 om säkerhet och hälsa i arbetet. Följaktligen kan speciella synkorrigering hjälpmedel endast vara hjälpmedel som har ett nära samband med utförandet av arbetet på arbetsplatsen.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 16 Den hänskjutande domstolen har påpekat att eftersom direktivet inte innehåller någon definition av speciella synkorrigering hjälpmedel och vanliga synkorrigering hjälpmedel, kan den hänskjutande domstolen inte bedöma vilka specifika synkorrigering hjälpmedel som kan ingå i den kategori som ska tillhandahållas av arbetsgivaren. Det ska således fastställas huruvida begreppet kan inbegripa glasögon.
- 17 Den hänskjutande domstolen anser det vore till nytta att få klarhet i huruvida de speciella synkorrigering hjälpmedel som avses i artikel 9 i direktiv 90/270 endast är avsedda att användas på arbetsplatsen/för utförandet av arbetsuppgifterna, eller om de även kan användas utanför arbetsplatsen.
- 18 Tolkningssvårigheten följer av att det i direktiv 90/270 hänvisas till arbetstagarnas rättigheter och arbetsgivarens skyldigheter beroende på resultatet av den synundersökning som görs vid anställningens början och löpande under den tid

anställningsförhållandet kvarstår. En möjlig tolkning skulle följaktligen vara att eftersom artikel 9 i direktivet reglerar en aspekt av anställningsförhållandena måste det tillhandahållna synkorrigerande hjälpmedlet alltid ha samband med anställningsförhållandena, varför detta hjälpmedel uteslutande ska användas på arbetsplatsen. Å andra sidan finns synkorrigerande hjälpmedel, såsom glasögon (vilka är aktuella i förevarande fall), som kan användas såväl på arbetsplatsen som utanför arbetsplatsen. Det skulle följaktligen kunna anses att den avgörande faktorn är den omständigheten att det synkorrigerande hjälpmedlet används på arbetsplatsen, och det saknar betydelse huruvida hjälpmedlet även används utanför arbetsplatsen.

- 19 En annan relevant aspekt i förevarande fall är knuten till arbetsgivarens skyldighet enligt artikel 9 i direktiv 90/270 att tillhandahålla arbetstagarna speciella synkorrigerande hjälpmedel och att befria arbetstagarna från denna börda. Å ena sidan hänvisas det i direktivet endast uttryckligen till arbetsgivarens tillhandahållande av synkorrigerande hjälpmedel, men å andra sidan uppkommer ett jämförbart resultat även när arbetsgivaren tar på sig kostnaden för det synkorrigerande hjälpmedel som arbetstagaren köpt. I det sistnämnda fallet finns även fördelen att arbetstagaren tillåts att i god tid vidta nödvändiga åtgärder för att korrigera sin syn utan att behöva invänta arbetsgivarens åtgärder i detta avseende, eftersom arbetstagaren därefter har möjlighet att begära återbetalning från arbetsgivaren.
- 20 I förevarande fall uppkommer slutligen frågan huruvida skyldigheten att säkerställa speciella synkorrigerande hjälpmedel kan anses uppfylld genom att löneförhöjningar beviljas på grund av arbetsvillkoren. Arbetsgivarens säkerställande av sådana hjälpmedel förutsätter nämligen att arbetsgivaren bär de därtill knutna kostnaderna eller, om detta säkerställande kan uppnås genom att ersätta priset för det hjälpmedel som arbetstagaren har förvärvat, genom att betala ett penningbelopp till arbetstagaren. Om en [löne]höjning betalas ut till arbetstagaren på grund av arbetsförhållanden vilka presumeras ha föranlett synförsämringen, uppkommer frågan huruvida detta undanröjer eller minskar arbetsgivarens skyldighet att säkerställa det synkorrigerande hjälpmedlet.